Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö sr

ODL Omavalvontaohjelma

Sosiaali- ja
terveyspalvelut

Hyväksytty: 5.5.2025
Päivitetty: 10.11.2026

Sisältö

1. Johdanto 3

2. Tehtävien lainmukainen hoitaminen 4

2.1 Sosiaali- ja terveyspalvelutoiminta ODL:lla 4

3. Tehtyjen sopimusten noudattaminen 5

4. Palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, laatu ja yhdenvertaisuus 6

4.1 Palvelujen saatavuus 6

4.2 Palvelujen jatkuvuus 6

4.3 Palvelujen turvallisuus 6

4.4 Palvelujen laatu 7

4.5 Palvelujen yhdenvertaisuus 8

5. Havaittujen puutteellisuuksien korjaaminen 9

6. Seurantaan perustuvien havaintojen ja niiden perusteella tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen 10

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajan tulee vastata palvelujensa laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamisesta omavalvonnan keinoin. Omavalvonta on palvelujen tuottamiseen kuuluvaa ennakoivaa, toiminnanaikaista ja jälkikäteistä laadun- ja riskienhallinta sekä jatkuvuuden varmistamista.

Valvontalaki (=laki sosiaali-ja terveydenhuollon valvonnasta) velvoittaa palveluyksiköittäin laadittavat, päivittäiseksi työvälineeksi tarkoitetut omavalvontasuunnitelmat, joissa on kirjattuna palvelujen tuottamiseen liittyvät keskeiset riskit sekä miten palveluntuottaja ja henkilöstö valvovat ja varmistavat palvelujen laatua, asianmukaisuutta, turvallisuutta ja asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyttä.

Valvontalaki määrää myös omavalvontaohjelman laatimisesta ja sisällöstä. ODL Omavalvontaohjelmassa kuvataan, miten palvelut toteutetaan sopimusten ja lainsäädännön mukaisesti Oulun Diakonissalaitoksen Säätiössä (ODL). Omavalvontaohjelmassa kuvataan, miten palvelujen toteutumista, turvallisuutta ja laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana ovat laissa erikseen säädetyt palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat. Omavalvontasuunnitelmat ovat löydettävissä ODL:n verkkosivulta yksiköiden palveluista. Lääkehoitosuunnitelmat ovat dokumentoitu yksiköiden sisäisiin tiedontallennuspaikkoihin.

ODL Omavalvontaohjelma on hyväksytty ODL:n johtoryhmässä ja sitä katselmoidaan ja tehdään tarvittavat päivitykset vuosittain.

2. Tehtävien lainmukainen hoitaminen

Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö sr (ODL) on jo vuodesta 1896 saakka vaikuttanut pohjoissuomalainen diakonian tekijä. Juuret ovat vahvasti diakoniassa, mikä nykypäivänä ilmenee näkyvimmin haavoittuvimmassa asemassa olevien auttamisessa ja vapaaehtoistoiminnassa. ODL:llä työskennellään kunnianhimoisesti elämänhallinnan, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Palvelut ja osaaminen perustuvat monialaiseen asiantuntijuuteen ja luotettavaan tietoon. ODL:n arvot – ihmisläheinen, oikeudenmukainen, vaikuttava, edelläkävijä – kuvaavat hyvin pohjaa, mille työ ihmisten auttajana rakennetaan.

ODL:lla palveluja tuotetaan niitä koskevien sopimusten ja ODL:n prosessien mukaisesti. Palveluja tuottamisessa noudatetaan voimassa olevia toimintaan liittyviä lakeja, asetuksia ja viranomaismääräyksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoimintoja johtavat substanssialan asiantuntijat, joilla on Valviran kyseiseen tehtävään edellyttämä koulutus ja riittävä kokemus. Palveluyksikön vastuuhenkilö varmistaa, että palvelua toteuttava henkilökunta on riittävästi koulutettua ja perehdytettyä. Lisäksi vastuuhenkilö varmistaa, että tarvittavaa resurssia on riittävästi. Vastuuhenkilö valvoo toiminnan toteutumista.

2.1 Sosiaali- ja terveyspalvelutoiminta ODL:lla

ODL Omavalvontaohjelma kattaa ODL:n sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut:

- *ODL Yhdessä -palvelulinjalla toteutettavan ODL Startin kuntouttavan työtoiminnan palvelut (sosiaalihuollon palvelu)*
- *ODL Liikuntaklinikalla toteutettavan palvelutoiminnan palvelut: Lääkärin, fysioterapeutin ja ravitsemusterapeutin vastaanotot sekä kuntotestaus- ja valmennuspalvelut (terveydenhuollon palvelut (yksityinen))*

3. Tehtyjen sopimusten noudattaminen

ODL Startin kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen, sekä työllistymistä edistävä palvelu ja sitä toteutetaan kuntouttavan työtoiminnan lain 189/2001 säädösten mukaisesti. Palvelua tuotetaan hankintasopimuksen mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) työikäisille työttömille työnhakijoille, joiden aktivointisuunnitelmassa on määritelty kuntouttava työtoiminta ajankohtaiseksi palveluksi heidän elämäntilanteessaan. Palvelun tuottamisessa noudatetaan tilaajan (Pohde) vaatimuksia, palvelun vastuuhenkilö varmistaa palvelun toteutumisen hankintasopimuksen mukaisesti. Palvelusta on kirjattu prosessikuvaukset, mitkä varmistavat palvelun laatua.

ODL Liikuntaklinikalla tuotetaan yksityisen terveydenhuollon palveluita lähinnä itsemaksaville asiakkaille. Palvelusta on kirjattu prosessikuvaukset, mitkä varmistavat palvelun laatua.

4. Palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, laatu ja yhdenvertaisuus

4.1 Palvelujen saatavuus

Palveluja tuotetaan läsnäpalveluna Oulun keskustassa. Joitakin palveluita voidaan tarjota myös etäpalveluna. Etäpalveluiden tuottaminen mahdollistaa palvelujen parempaa saatavuutta.

Palveluissa on pääosin esteettömät toimintatilat. Viestinnässä pyritään mahdollisimman selkokieliseen ilmaisutapaan. Palvelut toteutetaan tarvittaessa tulkkivälitteisesti.

4.2 Palvelujen jatkuvuus

Valmius ja jatkuvuudenhallinta on osa ODL:n turvallisuustoimintaa. Turvallisuustoiminnan päämääränä on turvata ihmiset, omaisuus, tieto, maine ja ympäristö onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikoksilta. ODL:lla toimitaan yleistä lainsäädäntöä, paikallisia määräyksiä ja ODL:n turvallisuusohjeistuksia noudattaen. Henkilöstö perehdytetään turvallisuusasioihin ODL:n perehdytysohjelman mukaisesti. Henkilöstölle järjestetään palvelutoimintaa tukevaa turvallisuuskoulutusta. Henkilöstöresurssit ovat mitoitettu oikein palveluun nähden ja tarvittavat sijaisjärjestelyt ovat ennalta suunniteltuja.

Vakavamman häiriötilanteen sattuessa, esim. pitkäkestoinen sähkökatko tai yleinen vaaratilanne, palveluyksiköt tilapäisesti suljetaan tai asiakkaille järjestetään korvaavaa toimintaa ja palvelua häiriön ajaksi esim. etäyhteyksin.

Riskienhallinta on osa ODL:n normaalia päivittäistä toimintaa ja johtamista. Riskienhallinnalla turvataan toiminnan jatkuvuutta. Toiminnan riskejä arvioidaan jatkuvasti, ja vähintään kerran vuodessa tehdään järjestelmällinen riskienarviointi sidosryhmä- ja riskianalyysin menetelmällä. Sidosryhmä- ja riskianalyysissä tunnistetaan, arvioidaan ja priorisoidaan palveluyksikön toiminnan kannalta merkittävimmät uhat ja mahdollisuudet. Tämän jälkeen niille valitaan sopivimmat hallintakeinot, joilla toimintaa uhkaavat riskit pyritään saattamaan halutulle tasolle (toimintasuunnitelma).

4.3 Palvelujen turvallisuus

Asiakas- ja potilasturvallisuus varmistetaan yksiköissä monin tavoin. Omavalvonta on palvelujen tuottamiseen kuuluvaa ennakoivaa ja systemaattista laadun- ja riskienhallintaa, jolla osaltaan varmistetaan asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutuminen. Omavalvonnalla varmistetaan toiminnan jatkuva kehittäminen ja toiminnan riskien säännöllinen arviointi.

Lääkehoito palveluyksiköissä perustuu lääkehoitosuunnitelmaan. Se on osa terveydenhuoltolain laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon suunnitelmaa. Lääkehoitosuunnitelma on keskeinen osa lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden perehdytystä sekä lääkehoidon laadun ja turvallisuuden varmistamista. Lääkehoidon osaaminen varmistetaan lääkeluvin.

Kaikissa palveluissa asiakkaiden tunnistaminen varmistetaan tarkistamalla asiakkaiden ja potilaiden henkilöllisyys. Palvelutoiminnassa työskentelevä henkilöstö opastetaan käytössä olevien työvälineiden ja -laitteiden käyttöön. Laitteet huolletaan säännöllisesti. Henkilöstöltä edellytetään ensiapuvalmiuden hallintaa, osaaminen varmistetaan säännöllisin koulutuksin.

ODL Tietoturvasuunnitelma kuvaa ODL:n tietoturva- ja tietosuojakäytäntöjä, ja sitä, miten tietoturvan ja tietosuojan omavalvonta järjestetään. Tietoturvan ja tietosuojan periaatteet, vastuut ja tavoitteet on kuvattu tietoturvapolitiikassa. Digitaalisten ja etänä annettavien palveluiden asiakas- ja potilastyölle on määritelty tietoturvalliset toimintaperiaatteet.

Tietoturva- ja tietosuoja-asiat ovat osa henkilöstön perehdytysprosessia, tietosuojasitoumus allekirjoitetaan työsopimuksen teon yhteydessä ja vuosittain tulee suorittaa tietoturva- ja tietosuojakoulutukset. Henkilötietojen käsittelystä muodostuu käyttötarkoituksen mukaisia rekistereitä, joista on laadittu rekisterikohtaiset Tietosuojaselosteet, jotka ovat asiakkaiden saatavilla toimitiloissa ja ODL:n verkkosivustolla. Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lainsäädäntöä ja hyvää käsittelytapaa. Henkilötietoja käsitellään huolellisesti, ja vain ennalta määriteltyyn tarkoitukseen. Henkilöstöä sitoo salassapito- ja vaitiolovelvollisuus, johon työntekijät perehdytetään ja he sitoutuvat vaitioloon kirjallisesti työsopimuksen laatimisen yhteydessä.

Kiinteistöissä kiinteistöturvallisuuteen liittyvät seikat on huomioitu keskitetysti ODL:n kiinteistöpalveluiden toimesta sekä palveluittain nimettyjen turvallisuuden aluevastaavien toimesta. Nämä muodostavat yhdessä työturvallisuushenkilöstön kanssa ODL:n turvallisuusorganisaation, joka kokoontuu säännöllisesti katselmoimaan ja kehittämään erilaisia esiin nousseita turvallisuuteen liittyviä havaintoja ja seikkoja. Kiinteistöturvallisuuteen kuuluvat mm. palo- ja pelastussuunnitelmat, poistumisharjoituksia järjestetään säännönmukaisesti.

4.4 Palvelujen laatu

ODL edellyttää henkilöstöltään pätevyysvaatimusten toteutumista sekä toimimista lain ja asetusten mukaisesti. Työsopimusta tehtäessä tarkistetaan ammattioikeudet ammattihenkilörekistereistä (Terhikki/Suosikki) ja alaikäisten kanssa pääsääntöisesti työskentelevien osalta tarkistetaan rikostaustaotteet.

ODL edellyttää, että palveluyksikön prosessit on kuvattu, asiakastyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti ja toimintaa kehitetään annettujen palautteiden pohjalta. Lisäksi huomioidaan mahdolliset ulkopuolisen rahoittajan edellyttämät laatuvaatimukset ja mittarit.

Palveluyksiköissä laaditaan omavalvontasuunnitelmat. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen asianmukaisuutta, turvallisuutta ja laatua seurataan. Palvelun vastuuhenkilö varmistaa, että henkilöstö tuntee omavalvontasuunnitelman ja on perehdytetty siihen ja toimii sen mukaisesti. Suuremmista muutoksista toiminnassa ja omavalvontasuunnitelmassa tehdään tarvittaessa erillinen työohje. Palvelua tuotetaan sitä koskevien sopimusten ja ODL:n prosessien mukaisesti sekä noudatetaan voimassa olevia toimintaan liittyviä lakeja, asetuksia ja viranomaismääräyksiä.

ODL:lla on käytössä laatujärjestelmä, johon edellä mainitut asiat sisältyvät ja niitä seurataan laatujärjestelmän edellyttämällä tavalla (esim. säännölliset auditoinnit).

4.5 Palvelujen yhdenvertaisuus

ODL:n toiminnan perustana ovat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen. Ketään ei syrjitä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tarvittaessa sovelletaan yhdenvertaisuuslain 11§ erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteita.

Työntekijöiden toimintaa ohjaa ODL:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. ODL on ilmoittautunut syrjinnästä vapaaksi alueeksi.

5. Havaittujen puutteellisuuksien korjaaminen

Epäkohta-, haitta- ja vaaratapahtumien prosessit sisältyvät ODL:n poikkeamaprosessiin. Työntekijät perehdytetään ilmoitusvelvollisuuteen ja käytössä oleviin toimintatapoihin ja lomakkeisiin osana perehdytystä.

Omavalvonnassa ilmeneviin epäkohtiin puututaan poikkeamaprosessin mukaisesti. Epäkohdat ja puutteet käsitellään asianosaisten kanssa, ja omavalvontasuunnitelma päivitetään tarvittaessa.

Vakavien vaaratapahtumien osalta tunnistus ja menettelytavat on kuvattu eri palveluita koskevissa prosessikuvauksissa. Toiminnan luonteen vuoksi vakavat vaaratapahtumat ovat erittäin epätodennäköisiä.

6. Seurantaan perustuvien havaintojen ja niiden perusteella tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen

Omavalvonnalla varmistetaan, että suunniteltavat ja toteutettavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista, kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Omavalvonnalla varmistetaan, että itse tuotetut ja ostopalveluna hankitut palvelut on kuvattu ja niiden toteutumista seurataan.

Omavalvontasuunnitelmille on olemassa seurantalomake, johon kirjataan kvartaaleittain omavalvonnan toteutumisen seuranta. Kun omavalvontasuunnitelmaan tehdään muutoksia, vastuuhenkilö huolehtii päivitetyn version toimintajärjestelmään, ODL:n verkkosivulle sekä sovittuihin paikkoihin asiakastiloihin nähtäville.

Lähteet

- *Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta*
- *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, www. valvira.fi*
- *STM, Turvallinen lääkehoito-opas: https://thl.fi/-/stm-uusittu-turvallinen-laakehoito-opas-ohjaa-laakitysturvallisuuteen-kaikissa-laakehoitoa-toteuttavissa-yksikoissa*